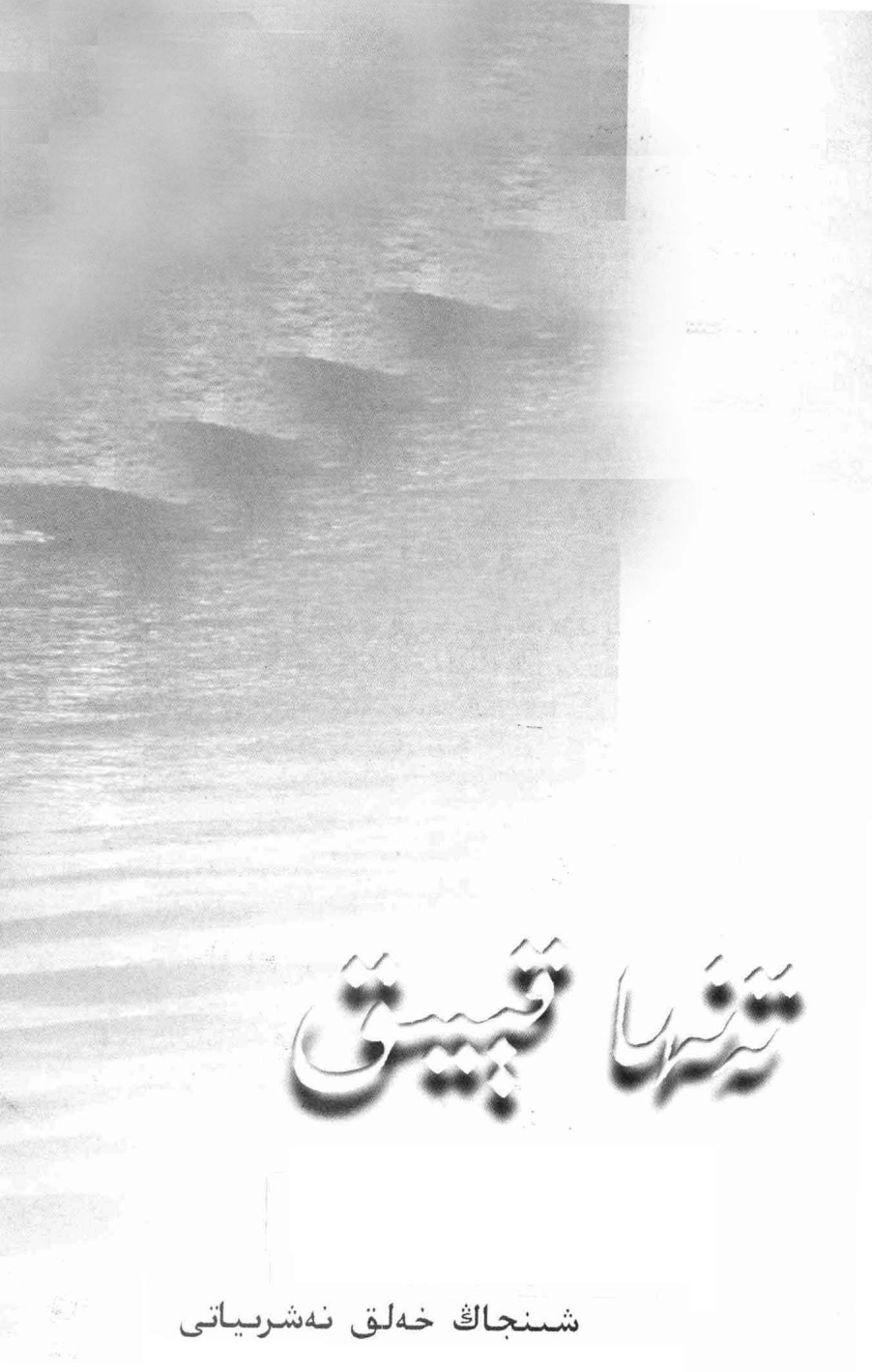

مۇختار مەخسۇت

تەنھەرىكەت قىلىش

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

تەنھەرىكەت قىيىن

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

孤舟:维吾尔文/穆合塔尔·买合苏提著, — 乌鲁木齐
新疆人民出版社, 2000. 2

ISBN 7-228-05631-0

I. 孤… II. 穆… III. 诗歌—中国—当代—维吾尔语
(中国少数民族语言) IV. 1227

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2000)第 01386 号

孤 舟(维吾尔文)

穆合塔尔·买合苏提著

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮政编码: 830001)

新疆新华书店发行

新疆工人时报印刷厂印刷

787×1092 毫米 32 开本 5.75 印张

2000 年 1 月第 1 版 2000 年 1 月第 1 次印刷

印数: 1—3000

ISBN7-228-05631-0/1·2082 定价: 8.50 元

مەسئۇل مۇھەررىرى: ھاجى قۇتلۇق قادىر،
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ

تەنھا قېيىق (شېئىرلار)

ئاپتورى: مۇختار مەخسۇت

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ ئىشچىلار ۋاقىت گېزىتى باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1092 × 787مىم، 1/32. باسما تۈۋىقى: 5.75
2000 - يىل 1 - ئاي 1 - نەشرى
2000 - يىل 1 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىراژى: 1-3000
ISBN7-228-05631-0/1 • 2082
باھاسى: 8.50 يۈەن

ئاپتوردىن

قاچاندۇر بىر چاغلاردا ساددا، غەرەزسىز ۋە تولمۇ مەسۇم تۇيغۇلار بىلەن شېئىرغا ئىشتىياق باغلاپ قالدىم. ئازغىنا كەم ئىككى مۆچەل بۇ كوچىدا ئۆمىلەپ، تەمتە-لەپ، يىقىلىپ - قوپۇپ ۋە يۈگرەپ، گاھىدا كۆز ئالدىمىدىلا جىلۋىلىنىدىغان، گاھىدا ئۇپۇقتەك يىراق ھەم مەۋھۇم كۆ-رۈنىدىغان بىر مەنزىلگە قاراپ ئۈزلۈكسىز ئىنتىلىدىم. ياز-غانلىرىمنىڭ قانچىلىكىنىڭ شېئىرغا ئوخشاۋاتقانلىقىنى بىل-مەيمەن، ئۇنى كىتابخانلارنىڭ قەلبىدىن سوراڭ كېرەك. شېئىر شائىرنىڭ قەلب قەپەسلىرىنى يىرتىپ چىقىپ، ئۇنىڭ تەبىئەتكە، ئىنسانىيەتكە بولغان ساپ مۇھەببىتى، ھاياتقا بولغان سۆيگۈسى، ھەقىقەتكە، گۈزەللىككە بولغان ئىنتىلىشى، يورۇقلۇققا بولغان تىۋىنىشى، قاراڭغۇلۇققا، رەزىللىككە بولغان غەزەپ - نەپرەتتى، ئارزۇ - ئىستەكلەرگە بولغان ئازابلىق تولغىنىشىدەك تىنىمىسىز ھېسسىياتلىرى ھەم ساماۋى تەساۋۋۇرلىرى بىلەن قاناتلىنىپ، مەنالارغا تو-يۇندۇرۇلغان نەپىس تىل شەكىللىرى ئارقىلىق ئىنسانلارنىڭ مەنىۋى بايلىقىغا ئايلىنىدۇ. ئۇنى سەنئەت بىلەن ياشىرىپ تۇرىدىغان كىتابخانلارنىڭ قەلبىدىن ئوقۇيمىز.

شېئىر - ئىلاھ، شېئىر - ئېزىتقۇ، ئۇ، پىكىر، تەپەككۈرگە خۇشتار قەلبلەرنى شېرىن ئازاب ۋە ئاچچىق ياشلار ئۈستىدە لىغىرلاپ تۇرىدىغان خۇشاللىق بىلەن تارتۇق.

لايدۇ. شۇڭا مەن شېئىرىيەت كوچىسىنىڭ ئويمانلىرىدا،
چۆل - جەزىرىلىرىدە ھەسرەت يۇتۇپ ئولتۇرغان چاغلىرىم -
دىنىمۇ ئۆكۈنمەيمەن، ئۆزۈمنىڭ سىماسىنى كىچىك چوققىدە -
لارنىڭ ئۈستىدە غىل - پال كۆرۈپ شاتلانغان دەقىقىلىرىم -
دىنىمۇ گاڭگىراپ قالمايمەن.

شېئىر مەن ئۈچۈن بىر خىل پاك ئەقىدە. ئۇ مېنىڭ
ھاياتىمنىڭ بىر قىسمى، ئۇ مېنىڭ بارلىق ئازابلارغا بەرداش -
لىق بېرىش ۋە ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇش شەكلىم.

مەن ھەر قانداق ئىزىم ۋە ئېقىملارغا چوقۇنمايمەن،
شېئىر مېنى ئۈزلۈكسىز بايقايدۇ، مېنى چېقىپ پارە - پارە
قىلىدۇ، يەنە قايتىدىن يارىتىدۇ. مەنمۇ شېئىرنى ئۈزلۈك -
سىز بايقايمەن، ئۇنى چاقىمەن ۋە قايتىدىن يارىتىمەن.

كىتابخانلار مېنىڭ يارىماس شېئىرلىرىمنى قوغلاپ كې -
لىپ باش - كۆزلىرىنى قانغا بويلايدۇ. مەن يارقىن بىر
گۈزەللىككە، نامەلۇم بىر تاكامۇللۇققا قاراپ ئۈزلۈكسىز
ئىنتىلىمەن. شېئىر ئىلاھى ھامان مېنى قىزغىنلىق بىلەن
سۆيىدۇ. مەن شېئىرىم بىلەن ئىنسانلارنى سۆيىمەن!

مۇندەرىجە

ئۇلۇغ تېغىرقاش

2	 تەنھا قېيىق
3	 ئوتتۇز ئىككى يېشىم
5	 ئانا، رەڭدار قەلەم بەر ماڭا
8	 دېڭىز
10	 خىيال، شامال ۋە تاش
11	 ئۈرۈمچى ۋاقتى
12	 تەكلىماكان ئۈستىدە قۇياش
15	 ئاھ، بوستان قاراۋۇلى
18	 مۈشكۈل سەپەر
21	 مەڭگۈلۈك ۋىسال
22	 تاش ئابىدە
23	 يۇلغۇن
24	 سايەم
25	 باھار
27	 يېشىل گىيا
29	 تېغىرقاش مىسرالار

سۇنغان چاقماقلار

34	 سەۋدالىق ئەسلىملىرى
40	 شۇندىن بېرى
42	 بەلكىم

43	 قاپ - قارا قوي كۆز
44	 بۇ ئاخشام
46	 كاككۆك
49	 قىيانى قۇچاقلاپ ئاققاندا سۇلار
50	 كۆزلىرىڭدىن تۆكۈلگەن ياشلار
51	 يامغۇر
52	 بىر
53	 سۆيگۈ يولىدا
54	 سېنى كۈتۈپ
56	 كۆزلەر

ھايات قىسمەتلىرى

58	 دوستلىرىم
60	 كۆز
62	 تىلىكىم
63	 يىگىت بولساڭ
64	 قويىۋەت مېنى
65	 ھايات يولىدا
67	 شارقىرايدۇ يامغۇر تىنىمىسىز
69	 سېخى ئىينەك
71	 يىراق بولسۇن مېنەتتىن ئالەم
73	 ھايات
75	 چۈشلىرىم
77	 يىقىلماس ئابدىلەر

رەڭدار تۇيغۇلار

- 86 ۋەتەن ئىشقى
- 87 مېنىڭ يارىم
- 90 تۇيۇقلار
- 91 سەن ئالتۇن بۇلاقسەن، سەن ئۆچمەس چىراق
- 95 مەن يىغلاپ تۇغۇلدۇم، كۈلۈپ ياشايمەن
- 99 پەخرىم
- 101 دەريادىن چۇقان
- 103 سەھرا يولى
- 106 قەدىناس شەھرىم
- 109 تۆكۈلمەكتە سارغايغان ياپراق
- 111 دەريا ۋە دېڭىز
- 112 كۆك دېڭىز
- 114 قۇملۇق ۋە دېڭىز
- 116 قۇلۇلىنىڭ ئىقراى
- 117 ئېلىپ كەت ناخشامنى دېڭىز شامىلى
- 119 دېڭىزدەك تەۋرىنىش بولسا قەلبىمدە
- 121 يول چىرىقى
- 123 ھايات
- 125 مۇقام
- 127 ۋاپادارلىق
- 129 مەن بۇلاق بوپ قاينىدىم، بىراق
- 131 ئەسسالام، تارىمنىڭ يېڭى قۇياشى
- 134 قۇياشقا ئەڭ يېقىن جاي

بالمىلار قىلىپى

..... تاغ سەيلىسى
..... ياغقىن قار
..... قوشماق ئاداش بولدۇق بىز
..... ئۇ نېمە؟
..... تات، تات، تات
..... مەردلىك قىسسىسى

ئۇلۇغ تېغىرقاش

تەنھا قېيىق

ساھىلىدا تۇرىدۇ تەنھا بىر قېيىق،
داتلاشقان قوزۇققا باغلاقلىق مەھكەم.
ئۇ بۇنداق تاشلىنىپ ياتقىلى نىكەم،
ئاستىدا لاتقىلار بوغىدۇ دېمىق.

يىراقتا، زەڭگەر رەڭ دېڭىز يۈزىدە
يەلكەنلىك كېمىلەر سويلايدۇ ئەركىن.
يىگانە شۇ قېيىق تەلمۈرەر غەمكىن،
ئۆكۈنۈش ياشلىرى ئەگىپ كۆزىدە.

دولقۇنلار كېلىدۇ ئېيتىپ ئارىيە،
يېتەكلەپ بارغىلى ئۇنى دېڭىزغا.
نە ئامال بىچارە بۇ «تۇتقۇن قىز» غا،
غىچىرلاپ بىر ئاچچىق قىلىدۇ نالە.
كېمىلەر ئۇپۇققا كەتتى يىراقلاپ،
ئۇ تۇرار شاۋقۇنسىز ساھىلىنى ساقلاپ.

ئوتتۇز ئىككى يېشىم

توسۇن ئاتنىڭ تۇياقلىرىدا
 تاشلاردىن ئوت چاقناتقان يېشىم.
 چايكىلارنىڭ قاناتلىرىدا
 ئاپئاق بۇرغۇن چاپراتقان يېشىم.

چىن تۆمۈر ھەم سادىر پالۋاننىڭ
 نەپەسلىرى قوشۇلغان يېشىم.
 قوشاقلىرى قىيا يۈزىگە
 كۈمۈش تەردە توقۇلغان يېشىم.

يول - يوللارغا ياققان گۈلخېنىم
 ئۆچكىنى يوق، ئەمدى ئۇ قوقاس.
 بۈركۈتلىرىم يۈرەر قىيىغىتىپ،
 تاغدىكىدەك سالمايدۇ قىقاس.

ئېگىلىپتۇ ئۆمۈر شاخلىرىم
 يۇلتۇزلارنى ئېسىپ بويىنىغا.
 زەر يالىغان ياپراقلىرىمنى
 يەر تېۋىنىپ چىللار قويىنىغا.

يوللىرىمغا باقسام قايرىلىپ،
 تالاي چۈشۈم ياتىدۇ ئۆلۈك.
 سوۋغا قىلىپ رەشنىلەسنى
 ئۇ دوقمۇشتا كۈتەر ئۆمۈچۈك.

ئەنە ياز ھەم، كۈز ئارىسىدا
 ئاقۇش مانان ياتار يېيىلىپ.
 قېچىپ كېتەر يېڭى چۈشلىرىم،
 ئوينىغىلى تېخى سۈت ئېمىپ....

1989 - يىل ماي ئۈرۈمچى

ئانا، رەڭدار قەلەم بەر ماڭا

چۆچەكلەردەك خىيال سۈرەتتىم،
 ئايانغۇ بۇ سەبىلىك ساڭا.
 ئاپئاق ھېسلار بولسۇن جىلۋىگەر،
 ئانا، رەڭدار قەلەم بەر ماڭا.

سىزاي ئاۋال زەڭگەر ئاسماننى،
 پەرۋاز قىلسۇن ئۇندا ئاق كەپتەر.
 چىمەنلەردىن قىزىل گۈل چىشلەپ
 ئۈچۈپ بارسۇن ئورمانغا قەدەر.

سىزاي سۈزۈك تىنىق تاغلارنى،
 ياپراقلاردا ئوينىسۇن قەترە.
 سۈمۈرسۇن يەر ئاچچىق چاغلارنى،
 ھەر بىر چېچەك پۈركۈسۇن ئەترە.

سىزاي ئانا، شۇنداق باھارنى،
 تاشلاردىنمۇ تۇغۇلسۇن رەيھان.
 چېكىسىگە قىسقاندا چۆللەر،
 سۆيسۇن ئۇنى ئېڭىشىپ ئاسمان.

سىزاي كۈزنى، ئۇندا قۇياشنىڭ
ناخشا بولسۇن پىچىرلاشلىرى.
ھاپاش قىلسۇن ئالتۇن چەشلەرنى،
ھارۋىلارنىڭ غىچىرلاشلىرى.

سىزاي جىمجىت تەكلىماكاننى،
چۈشلىرىمنى كەشتىلەپ ئاڭا.
يۇلغۇنلارنى ئۈپكەندە قۇياش،
لەۋلىرىدە يانسۇن ئوت - لاۋا.

سىزاي تارىم ئۆركەشلىرىنى،
ئەقىدەمنىڭ شاھىدى بىلىپ.
ئۈزۈلدى دەپ چەكمىگىن ھەسرەت،
قۇملۇقلارغا ئۇ كەتسە سىڭىپ.

ئاق چېچىڭغا رەڭ بىرەي ئانا،
سىيا قىلىپ ئېزىپ مەن تۈننى.
ئاق ئالمىدەك سۈزۈلسۇن كېچە،
باغاشلىسۇن يوللىرىڭ كۈننى.

ئانا، رەڭدار قەلەم بەر ماڭا،
سىزاي ئەركىن، ئاپئاق كەپتەرنى.
قانىتىدا يەلپۈپ دىللارنى،
ئۆچۈرسۇن ئۇ بارچە دەرتلەرنى.

سىزاي شۇندا يارىنىڭ كۆزىنى،
 ئۇيۇپ قالسۇن ئۇندا شوخ كۈلكە.
 سۈيۈشلەردىن رەڭلەنگەن لەۋلەر،
 شەپەق بولۇپ يېيىلسۇن كۆككە.

* *

چۆچەكلەردەك خىيال سۈرەتتىم،
 ئايانغۇ بۇ سەبىلىك ساڭا.
 تەبىئەتكە كۆچسۇن چۈشۈمىز،
 ئانا، رەڭدار قەلەم بەر ماڭا.

1989 - يىل ئاۋغۇست ئۈرۈمچى